

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд на тема:

ДОГОВОР ЗА БАНКОВ КРЕДИТ НА СТУДЕНТИ И ДОКТОРАНТИ

за придобиване на образователна и научна степен „ доктор“ по докторска програма
„Гражданско и семейно право“ Професионално направление: 3.6 Право, Научна специалност:
Гражданско и семейно право към катедра „Гражданскоправни науки“

на

МИЛЕН ТОМОВ МАРИНОВ

Научен ръководител:

доц. д-р Таня Йосифова

Благоевград

2021 г.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от катедра „Гражданскоправни науки“ при Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“ гр. Благоевград. Авторът е докторант в самостоятелна форма на обучение към същата катедра.

Публичната защита на дисертацията „Договор за банков кредит на студенти и докторанти“ ще се проведе на 07.10.2021 г. от 14:00 часа в Учебен корпус №6 в зала № 302

Материалите по защитата се намират в катедра „Гражданскоправни науки“ при Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“ гр. Благоевград.

<http://www.swu.bg/>

Съдържание

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.....	4
§1. Актуалност на темата.....	4
§2. Предмет, цели и задачи на изследването	5
§3. Теоретично и практическо значение на дисертационния труд.....	7
§4. Методология на дисертационното изследване	8
§5. Научна новост на труда	9
§6. Обем и структура.....	10
II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА.....	11
§1. Въведение.....	11
§2. Глава първа. Обща характеристика на договора за банков кредит на студенти и докторанти.. ..	12
§3. Глава втора. Сключване, съдържание и действие на договора за банков кредит на студенти и докторанти.....	16
§4. Глава трета. Неизпълнение.....	18
§5. Заключение	22
§6. Библиография	23
III. РЕЗЮМЕ НА ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	23
IV. ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.....	26

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

§1. Актуалност на темата.

Към настоящия момент института на кредитите по ЗКСД не е бил предмет на цялостно изследване. Налице са редица правни изследвания в областта на банковите и потребителските кредити, но същите не разглеждат въпроса през призмата на приложимата специална правна уредба за студентските кредити.

Актуалността на изследването се изразява и в критичния коментар, който разкрива множество несъвършенства в правната уредба, в резултат на което в труда са формулирани и редица предложения *de lege ferenda*.

От друга страна актуалността на дисертационния труд е обусловена и от развитието на обществените отношения и законодателството в Република България в сферата на висшето образование, които показват наличието на една динамична нормативна уредба и законодателен стремеж за усъвършенстване на тази правна рамка. Така през 2008 г. кредитирането на учащите във висши училища получи своята правна регламентация в Закона за кредитиране на студенти и докторанти, обнародван в ДВ, бр. 69 от 05.08.2008 г. По този начин договорът за банков кредит на студенти и докторанти бе уреден от специална нормативна уредба и по този начин бе обособен като самостоятелен правен институт.

На последно място трудът разглежда и подлага на анализ съдебната практика по приложението на ЗКСД, както и относимата към института практика на ВКС, по отношение на банковите кредити.

От друга страна, поради относително краткия период, изминал от влизането в сила на закона и дългия гратисен период за настъпване на изискуемостта по отпуснатите кредити, до настоящия момент съдебната практика по въпроса е изключително оскъдна. По същата причина въпросът не е изследван в достатъчна степен и в доктрината. Освен това в преобладаващата част от случаите размерът на кредитите по ЗКСД е в размер, който изключва възможността за касационно обжалване съгласно чл. 280, ал. 3 от ГПК, поради което и по много от спорните въпроси не е налице формирана практика на ВКС.

§2. Предмет, цели и задачи на изследването.

Предмет на изследване на дисертационния труд е договорът за банков кредит на студенти и докторанти. В настоящия труд е разгледана същността на договора, като се проследява неговият произход и историческо развитие. В процеса на изследването е отделено внимание на договора в редица аспекти:

На първо място е разгледано и проследено историческото развитие на кредитните операции, което датира от древността до възникването на банковия кредит, какъвто го познаваме днес, като основна форма на кредитиране. В тази насока е проследена и еволюцията на класическия банков кредит, който за да обслужва адекватно гражданския и търговски оборот се проявява в различни форми, една от които е договорът за банков кредит, предмет на дисертационния труд.

На следващо място е разгледана и изяснена общата характеристика на договора за банков кредит по ЗКСД, изхождайки от приложимите общи правила за банковите кредити и съобразявайки специалните правни норми, относими единствено към този вид кредитиране. Особено внимание е обърнато на разграничаването му от сходни правни институти, сред които заемът за потребление, търговският кредит, потребителският кредит и разбира се – класическият банков кредит.

Разгледано е съдържанието на договора като правен институт, като са анализирани всички негови елементи. Наред с това при формиране на направените изводи са съобразени същественият елементи от съдържанието, характерни единствено за този тип кредити. В тази насока подробно е разгледан въпроса за сключването на договора /в това число и като процедура, която се осъществява по реда на ЗКСД/ и неговото правно действие.

На последно място е направен анализ на различните последици от неизпълнението на договора, сред които централно място е заел въпросът за предсрочната изискуемост на кредита, който е особено актуален както в теорията, така и в съдебната практика. Разгледани са и последиците от недействителността на договора за кредит по ЗКСД, като предмет на изследване са основанията, водещи до недействителност на договора съгласно специалните правни норми, уредени в ЗКСД /разбира се, без да се отрича приложимостта на общите правила на ЗЗД/.

Основната цел на изследването е да се изясни същността на Договора за банков кредит на студенти и докторанти като се изгради единно и непротиворечиво разбиране за института.

От друга страна специфичните цели на изследването са изградени около няколко

опорни точки:

- извършване на преглед на приложимата правна уредба в Република България и съпоставката ѝ с тази в други страни с цел открояване на разрешенията на съществуващи в ЗКСД проблеми и недостатъци, чрез сравняването им със законодателното разрешение в други държави;
- Извършване на анализ на актуалната съдебна практика в областта на банковите кредити по въпросите, относими и към кредитите по ЗКСД, както и анализиране на съдебната практика, формирана при приложението на този закон. За тази цел е обърнато внимание не само на съдебната практика, формирана по спорове породени от правоотношение, уредено от ЗКСД, но и установената съдебна практика относно банковите кредити като цяло, доколкото са налице множество допирни точки между тези институти.
- Да се изведат конкретни предложения за усъвършенстване на законодателната уредба на студентското кредитиране в Република България, които да способстват за постигането на законодателна рамка, която да изпълни в пълнота поставените от ЗКСД цели на студентското кредитиране.

Именно за осъществяване на поставените цели са очертани и задачите на изследването състоящи се в детайлното анализиране на действащата в Република България нормативна уредба, касаеща договора за банков кредит на студенти и докторанти, включваща специални и общи разпоредби, приложими към този институт.

Сред задачите на дисертационния труд е също така нормативната уредба в Република България да бъде съпоставена с тази в други държави с утвърдени традиции в областта на кредитирането на висшето образование, като например Кралство Великобритания, Федерална република Германия и други.

Разбира се, за да бъдат изпълнени целите на изследването негова задача по необходимост е провеждането на задълбочено проучване и обобщаване на изводите, формиращи от съдебната практика в процеса на приложение на ЗКСД.

За пълно и всеобхватно изясняване на разглеждания институт е необходимо и сравняването му и съответното му отграничаване от други сходни правни институти.

На последно място може да се посочи, че конкретна задача на изследването е да формулира практични и приложими предложения *de lege ferenda*.

§3. Теоретично и практическо значение на дисертационния труд.

Банковият кредит несъмнено е една от основните форми на кредитирането и банковата дейност като цяло. Именно по тази причина свързаните с него правни институти намират широко приложно поле и търпят непрестанно развитие не само от гледна точка на законодателството, но и в юриспруденцията. В повечето си разновидности банковите кредити не разкриват съществени различия от юридическа гледна точка, а за делението им по-скоро се използва икономическата цел, която преследват.

Съществуват обаче и договори за банков кредит, които са диференцирани не просто като икономически понятия, но и като самостоятелен вид правни сделки, на които е посветена специална нормативна уредба. Именно такъв е случая с договора за банков кредит на студенти и докторанти, който е насочен изключително към една неопределена, но същевременно съвсем не малка част от обществото, от което произтича и значението на настоящото изследване.

От една страна същото представлява първата цялостна теоретична разработка на този правен институт и по този начин би могло да постави основите, на които той да бъде доразвит не само от теоретична, но и от практическа гледна точка.

От друга страна, предвид периода, изминал от влизането в сила на закона и дългият гратисен период за настъпване на изискуемостта по отпуснатите кредити, до настоящия момент съдебната практика по въпроса е изключително оскъдна. По същата причина въпросът не е изследван в достатъчна степен и в доктрината. Освен това в преобладаващата част от случаите размерът на кредитите по ЗКСД е в размер, който изключва възможността за касационно обжалване съгласно чл. 280, ал. 3 от ГПК, поради което и по много от спорните въпроси не е налице формирана практика на ВКС.

По тези причини проблемите и предизвикателствата във връзка с приложението на ЗКСД тепърва ще възникват пред теорията и практиката. Материята е особено деликатна, защото преплита интересите на една уязвима и същевременно изключително важна група потребители – студентите и докторантите, с тези на държавата (като гарантираща за отпусканите кредитите) и едновременно с това трябва да не засяга в по-голяма степен от допустимото интересите на осъществяващата търговската си дейност кредитната институция (като отпускаща кредитите).

В този смисъл настоящият труд би могъл да способства както за развитието на теорията, така и за утвърждаването на разрешения по спорни въпроси или проблеми, които все още не са поставени пред практиката.

§4. Методология на дисертационното изследване

В дисертационния труд са приложени както общонаучни, така и специфични методи за провеждане на научни изследвания, относими към разглежданата материя. От една страна това са догматичния метод, характерен за правните науки, а наред с това и извършването на систематичен логически анализ на приложимата нормативна уредба.

Широко е използван сравнителноправният метод, който е традиционен и дори задължителен за правните науки, тъй като служи от една страна за изясняване на спецификите на разглеждания правен институт в българското законодателство и същевременно за извършването на сравнителен анализ с правната уредба в други страни. По този начин в труда са изведени редица проблеми в действащата ни нормативна уредба и са предложени съответните решения.

Използван е и историческият метод, доколкото за пълното и всеобхватно разбиране на института е необходимо да бъде проследен неговия генезис, както и неговото историческо развитие.

Изследването се придържа към правилата на формалната и юридическата логика, като при провеждането му е запазена логическата последователност между отделните негови части, за да се извършва плавен преход между разглежданите проблеми и предложените разрешения. Подложени са на критичен анализ както изразени в литературата виждания, така и тези, застъпвани в съдебната практика.

§5. Научна новост на труда.

Научната новост на труда е пряко изводима от самия предмет на изследване, тъй като касае единствената монографична разработка, посветена на договора за банков кредит на студенти и докторанти. Нещо повече – дори от гледна точка на отделни и изолирани научни изследвания материята в българската литература е изключително оскъдна и не се наблюдават задълбочени изследвания на кредитите по Закона за кредитиране на студенти и докторанти.

Налага се извода, че въпреки наличието на редица публикации в областта на банковите кредити /в това число и потребителските кредити/, то същите не отделят внимание на кредитите по ЗКСД като самостоятелен правен институт.

В този смисъл с настоящото изследване се извършва първия цялостен анализ на действащата нормативна уредба, приложима към договора за кредитиране на студенти и докторанти, като освен специалните норми на ЗКСД са изведени и общите правила, които намират приложени към този правен институт.

§6. Обем и структура

Дисертацията е съставена от следните части:

1. Въведение;
2. Глава първа, озаглавена „Обща характеристика на договора за банков кредит на студенти и докторанти“.
3. Глава втора, озаглавена „Сключване, съдържание и действие на договора за банков кредит на студенти и докторанти“.
4. Глава трета, озаглавена „Неизпълнение“.
5. Заключение;
6. Библиографска справка.

Всяка глава съдържа по няколко точки и съответно – подточки, означени с арабски цифри, а като допълнително подразделение са използвани и букви, където това е сметнато за удачно. Направени са 249 бележки под линия, а общият обем на труда е 216 страници. В структурно отношение труда следва утвърдените в теорията стандарти при изследването на институти на правото, представляващи определен тип договори, като в това отношение труда не се различава съществено /в структурно отношение/ от други монографични изследвания, посветени на определен тип договори.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

§1. Въведение.

Във въведението е очертана и аргументирана актуалността на темата, като се подчертава основополагащия за банковата дейност характер на института на банковия кредит, като основна форма на кредитиране. Посочено е голямото видово разнообразие, което практиката познава, като е направена уговорката, че в повечето случаи разграничителния критерий не е юридически, а икономически.

Отразено е съществуването на видове договори за банков кредит, които са диференцирани не просто като икономически понятия, но и като относително самостоятелен вид правни сделки. Терминът „относително“ се използва, тъй като въпреки наличието на специална нормативна уредба, то запазвайки характеристиката си на банков кредит, към този тип сделки остават приложими и немалка част от общите разпоредби, уреждащи института.

В общ план е изведен генезиса на института на договора за банков кредит на студенти и докторанти, който през 2008 г. е получил своята правна регламентация в Закона за кредитиране на студенти и докторанти, обнародван в ДВ, бр. 69 от 05.08.2008 г., от който момент същият би могъл да се счита за самостоятелно обособен институт в българското право.

Обърнато е внимание на правната природа на този тип кредити, като съчетаващи в себе си някои от съществени елементи на договора за банков кредит и в същото време съществено разграничавайки се от него, посредством въвеждането на редица изключения от общите правила на банковия кредит, което прави договора интересен и подходящ обект за провеждане на научно изследване.

Посочени са причините за малкия обем съдебна практика по приложението на ЗКСД, които са свързани с относително новия характер на този институт, но и с предвидения в закона дълъг гратисен период за настъпване на изискуемостта по отпуснатите кредити. Изведена е и причината за липсата на съдебна практика на Върховния касационен съд по много от спорните въпроси, което произтича от обстоятелството, че в преобладаващата част от случаите размерът на кредитите по ЗКСД е в размер, който изключва възможността за касационно обжалване съгласно чл. 280, ал. 3 от ГПК.

Застъпено е аргументирано виждане, че проблемите и предизвикателствата във връзка с приложението на ЗКСД тепърва ще възникват пред теорията и практиката и

решенията на същите следва да държат сметка за деликатния характер на материята.

Посочени са целите и задачите на изследването, сред които даване отговор на въпроса дали и доколко действащата нормативна уредба осигурява адекватни условия за развитието на института и достигането до разрешения на актуалните проблеми, както и на тези, които биха могли да възникнат в бъдеще.

§2. Глава първа. Обща характеристика на договора за банков кредит на студенти и докторанти.

Първата глава от дисертационния труд е посветена на основните въпроси, които следва да бъдат изяснени, за да се пристъпи към детайлно изследване на конкретните характеристики на договора за банков кредит на студенти и докторанти.

Извършен е анализ на произхода на думата „кредит“, която е образувана от латинското *creditum*, което пък произтича от *credo*, в превод – вярвам, давам назаем, и означава доверие, като е проследено и инкорпорирането ѝ в нормативната уредба в Република България. Така например са посочени различните дефиниции, който терминът получава в различните редакции на § 1, т. 2 от Наредба №22 от 16 юли 2009 г. за Централния кредитен регистър, като е критикуван Управителният съвет на Българската народна банка за подхода му в по-старите редакции на разпоредбата да окачествява като „кредит“ правни институти от съвсем различно естество, наред с добянето на енигматичната сентенция, че кредит представляват и „други вземания и поети ангажименти независимо от използвания инструмент“.

Отразена е ролята на въвеждането на този тип договори за кредит, като институт в пряка връзка с правото на образование, като е проследено неговото развитие, което свързваме със зараждането на т.нар. социални права, които правната доктрина квалифицира като права от второ поколение. Направен е анализ на развитието на международните актове в тази насока - Международния Пакт за икономически, социални и културни права и от Хартата на основните права на Европейския съюз, като е изяснена същността на правото на образование и съпътстващите го гарантирани от ХОПЕС права.

В §I /Понятие и обща характеристика на договора за банков кредит на студенти и докторанти/ е анализирана легалната дефиниция на договора, съдържаща се в чл. 17, ал. 2 от ЗКСД, съгласно който с договора за кредит банката предоставя на студента или докторанта, наречен кредитополучател, целеви кредит за заплащане на таксите за обучение и/или за издръжка, а кредитополучателят се задължава да върне заетата сума в срока и при условията и по реда, предвидени в договора, като е обърнато внимание, че

същата се допълва и от чл. 24, ал. 1, т. 2 от ЗКСД. Изведено е теоретичното определение на договора за банков кредит на студенти и докторанти, а именно:

Съглашение, по силата на което кредитната институция (банката) се задължава да отпусне на студента или докторанта парична сума за определена цел и при уговорени условия и срок, а студентът или докторантът се задължава да ползва сумата съобразно уговореното и да я върне след изтичането на срока, заедно с уговорената лихва.

В §II /правна уредба на договора/ е направен анализ на приложимите към института нормативни актове, като са разграничени общите от специалните такива и са посочени приложимите към този тип кредит с оглед естеството им на банкови кредити подзаконовни нормативни актове. В §III /историческо развитие на института/ е проследено зараждането на кредитните операции до достигането им във вида, в който ги познаваме днес.

Предмет на §IV /отграничаване на договора за банков кредит на студенти и докторанти от сходни правни институти/ е провеждането на разграничение между кредитите по ЗКСД и други сходни правни институти. За да бъде избегнато повторението пред скоби са изведени някои отграничителни белези, по който договорът за банков кредит на студенти и докторанти се различава от всички сходни на него договори /с изключение прави единствено класическия банков кредит/, като например: договорът представлява банкова сделка; че фигурата на кредитополучателя по договора е конкретно определена – студент или докторант; По-нататък договорът е отграничен от заема за послужване и заема за потребление, финансовия лизинг, търговския, потребителския и банковия кредит.

В §V /видове договори за банков кредит на студенти и докторанти/ от дисертационния труд е представено видовото разнообразие на договорите за банков кредит на студенти и докторанти, което е съществено ограничено спрямо класическия договор за банков кредит с оглед спецификата на института. Ето защо и договорът за банков кредит на студенти и докторанти, като подвид на класическия договор за банков кредит, не разкрива голямо видово разнообразие, като разграничаването им е извършено в зависимост от предназначението им, срока, за който се отпускат, и начина на усвояване. В т. 1 от посочения параграф са разгледани видовете кредити по ЗКСД според своето предназначение, които съгласно чл. 5, ал. 1 ЗКСД са два вида: кредит за заплащане на таксите за обучение и кредит за издръжка на студента или докторанта. Същата цел на договора /като една от двете възможни/ е поместена и в неговата легална дефиниция,

дадена от чл. 17, ал. 2 ЗКСД. В тази част на дисертацията е критикувана нормативната уредба /чл. 21, ал. 1 от ЗКСД/, които определя максимален размер на този тип кредити, формиращ въз основа на дължимите такси за срок, равен на оставащия срок на обучение на кредитополучателя съгласно учебния план на съответната специалност и образователно-квалификационна или образователна и научна степен. Разпоредбата е критикувана, тъй като определя максималния размер на кредита, без обаче да предвижда възможност за предоговаряне на кредита при промяна на дължимите такси за обучение. Разгледани са редица хипотези, в които таксите биха могли да претърпят промени. Направено е конкретно предложение *de lege ferenda* за преодоляване на проблема, чрез предвиждането на право на студента или докторанта да ползва допълнителна сума /т.нар. овърдрафт/ по отпуснатия кредит в случай на изменение на таксите за обучение в посока тяхното увеличаване¹.

Разгледани са и спецификите на кредитите за издръжка на студента или докторанта, като е изведена тяхната важна роля за гарантиране достъпа до образование. В резултат на проведеното изследване авторът е достигнал до заключението, че нормативната уредба у нас разкрива съществени недостатъци и не може ефективно да изпълни тази свършено проста задача – да осигури възможност на учащия се да се учи, без да му се налага едновременно с това да си осигурява средства за своята издръжка. Този способ, предвиден в чл. 5, ал. 1, т. 2 от ЗКСД е силно ограничен от несъвместимото с целта на закона и изобщо с идеята на студентското кредитиране, законодателно разрешение, че правото на този вид кредит възниква единствено при раждане или при пълно осиновяване на дете по време на обучението. При сравнителноправното изследване не са констатирани подобни изисквания към учащите в други държави като Кралство Великобритания, Федерална република Германия, Канада и други. И при този вид кредити е установен проблема с невъзможността за актуализация на техния размер при настъпване на промени в хода на обучението, като е направено предложение *de lege ferenda* за създаването на нова алинея в чл. 22 от ЗКСД, която да предвижда съответното прилагане на предложената *de lege ferenda* разпоредба на чл. 21а от ЗКСД.

¹ Конкретното предложение е за създаването на нов чл. 21а от ЗКСД със следната редакция: „Чл. 21а. (1) В случай, че дължимата от студента или докторанта към висшето училище такса за обучение бъде увеличена след сключване на договора за кредит студентът или докторанта разполага с правото да му бъде отпусната допълнителна сума, чийто максимален размер не може да надвишава размера на увеличението на дължимата такса за обучение, без да бъдат променени останалите условия по кредита.

(2) В случай че банката откаже отпускането на сумата по ал. 1, студентът или докторанта може да прекрати договора.”

На следващо място критика е отправена към законодателя и поради това, че е определил целта и размера на този тип кредити, използвайки абстрактното понятие „издръжка“, което е институт на семейното право. Този подход е посочен като напълно неприемлив, когато се касае за целеви банков кредит, тъй като от една страна целта на договора не е ясно дефинирана, а от друга използването на кредита за различна цел е основание за обявяване на предсрочна изискуемост на кредита на основание чл. 432, ал. 1, т. 1 от ТЗ. Направено е предложение de lege ferenda в насока отпадането на характера на този тип кредити като целеви² и премахването на несъответното на целта на закона изискване към студентите, свързано с раждането или осиновяването на дете, като правопораждащ факт, за да бъде отпуснат т.нар. кредит за издръжка.

В т. 3 са разгледани видовете банкови кредити за студенти и докторанти според уговорените условия за предоставяне и усвояване на кредита - кредити, които се усвояват чрез висшето училище или научната организация и кредити, които се усвояват чрез преводи по сметката на студента или докторанта.

§3. Глава втора. Сключване, съдържание и действие на договора за банков кредит на студенти и докторанти.

В §1 /страни по договора/ са разгледани и изяснени фигурата на кредитодателя и кредитополучателя по договора за банков кредит на студенти и докторанти. Кредитополучателите са изрично и изчерпателно посочени в чл. 3 от ЗКСД - студентите и докторантите - български граждани, граждани на друга държава членка на Европейския съюз, на друга държава от Европейското икономическо пространство или на Конфедерация Швейцария. В т. 1 от посочения параграф, изяснявайки фигурата на кредитополучателя по договора авторът е отправил редица критики към законодателния подход, който е въвел критерий за достъп до този тип кредити, които се определят като ограничения, неотговарящи на целта на ЗКСД /чл. 2, ал. 1 ЗКСД/, като:

- Въвеждане на определена възраст, която следва да не е навършена от кредитополучателя /35 г./;
- Въвеждане на изискването кандидатстващите за кредит лица да се обучават единствено в редовна форма на обучение;

² Направен е паралел с опита на други страни, като е посочена уредбата в канадското и в английското законодателство, което не предвижда подобен „целеви“ характер на студентското кредитиране.

- Липсата на вече придобита образователно-квалификационна или образователна и научна степен;

Направено е предложение ако законодателният е достъп до кредитите по този закон да бъде предоставен на лица, чието материално положение не им позволява да финансират образованието си, то тази цел да бъде постигната не чрез поставянето на възрастови и други граници, а посредством използването на получаваните от лицето доходи като критерий.

Критикува се и редакцията на чл. 3, ал. 1, т. 4 от ЗКСД, който предвижда, че кандидатстващите за кредит лица следва да не са отстранени и не са прекъснали обучението си, освен в предвидените в ЗКСД случаи, но такива предвидени случаи няма.

Посочен е особено съществен законодателен пропуск - Законът за кредитиране на студенти и докторанти е приет в изпълнение на задължението на държавата по чл. 8, т. 4 от Закона за висшето образование. Чл. 8, т. 4 от ЗВО обаче задължава държавата да извърши определени активни действия в насока подкрепата не само на студентите и докторантите, но също и на специализантите. По някаква неизвестна причина обаче при приемането на закона /ЗКСД/, който да регламентира начинът на изпълнение на това задължение на държавата специализантите са били подминати от законодателя.

По отношение на кредитодателя по договора /§I, т. 2/ е направен анализ на използваната терминология по отношение на понятията „банка“ и „кредитна институция“.

В този параграф /т. 2/ са разгледани и функциите на държавата, уредени в глава втора от ЗКСД – „Институции в системата за кредитиране на студентите и докторантите“. На критика е подложена законодателната техника, използвана в разпоредбата на чл. 18, ал. 2, т. 7 от ЗКСД, която предвижда задължение за министъра на образованието и науката ежесечно да предоставя информация на министъра на финансите за броя, състоянието и движението по кредитите. Причината за това е, че цитираната правна норма въвежда термини, които са непознати на нормативната уредба в областта на банковото кредитиране - „състоянието“ и „движението“ по кредита.

В §II /предоговорни задължения на страните/ е направен анализ на предоговорните задължения на страните, като са отграничени общите такива от специалните, предвидени в ЗКСД. Критикува се разпоредбата на чл. 18, ал. 3 от ЗКСД, тъй като същата не предвижда формата, в която да бъде изпълнено задължението на банката да уведоми кредитополучателя за всички условия на кредита, което предполага възможността това да стане в устна форма. В това законодателно разрешение не

съществува и последователност предвид факта, че всички кредитополучатели по класически договор за банков кредит /в това число и търговци/ разполагат с правото да получат в писмен вид условията по кредитите – чл. 58 от ЗКИ.

В §III /сключване на договор за банков кредит на студенти и докторанти/ е подробно разгледана предвидената процедура по сключване на договора, в това число правните и фактически действия, които следва да предприемат страните. В т. 2 са изведени изискванията към формата на договора, като формална правна сделка. В т. 3 са разгледани различните ограничения и рамки, поставени от законодателя към този тип договори. Изразено е неодобрение на предприетия подход за създаването на уредба, която е осеяна с императивни правни норми, детайлизиращи в голяма степен конкретните договорки, които страните следва да постигнат в своето съглашение, доколкото прекомерното формализиране и свръхрегулацията на частноправните институти често създава много повече проблеми, отколкото решения.

В т. 4 от обсъдения параграф е разгледан въпроса за усвояването на кредита, който започва с терминологичен коментар относно понятието „усвояване“, използвано в ЗКСД и съпоставянето му с понятийния апарат, с който борава ТЗ – „отпускане” или „ползване”, както и се съпоставя с разпоредбата на чл. 62, ал. 16, т. 4 от ЗКИ, която пък провежда разграничаване между „разрешения“ и „усвоения“ размер на кредитите. В тази част на дисертационния труд е обърнато внимание на текста на чл. 21, ал. 4 от ЗКСД, който предвижда, че кредитополучателят сам трябва да заплати таксата си за обучение и да представи на банката документ, удостоверяващ това плащане. Това разрешение е критикувано, като нелогично и нецелесъобразно, тъй като задължава кредитополучателя да заплати за своя сметка задължението, за което желае да получи кредитиране, и едва тогава би могъл да получи това „кредитиране“. На практика законът поставя възможността на кредитополучателя сам да заплати първата си такса за обучение като условие за получаване на съответното кредитиране, което разрешение на въпроса е неадекватно на целта на закона и на функциите на кредитирането като цяло, което следва да отпадне по пътя на законодателната инициатива.

§IV /съдържание на договора за банков кредит на студенти и докторанти/ е посведен, както подсказва и неговото наименование на съдържанието на сделката, като съвкупност от правните последици, към които са насочени волеизявленията на страните, както и други договорености, даващи отражение върху тези последици, каквито биха могли да бъдат модалитетите на един договор. Обърнато е внимание на целта на договора, като съществен елемент от неговото съдържание. Детайлно е разгледан и

срочния характер на договора като един от познатите ни модалитети на правните сделки /наред с условието и тежестта/, които по правило страните могат да уговорят, за да отговорят в по-голяма пълнота постигнатото съглашение на техните нужди и целта, за която същото се сключва.

Предметът на договора е разгледан през призмата на съществуващите в теорията схващания за правната същност на парите като особен род движими вещи. Извършен е детайлен анализ на института на лихвата, включително е обърнато внимание и на понятието анатоцизъм. Изложени са критични аргументи по отношение на честото смесване между понятията „анатоцизъм“ и „капитализиране на лихвата“, което редица автори допускат.

В §V /действие на договора за банков кредит на студенти и докторанти/ са разгледани правата и задълженията на страните по договора, които формират кредитното правоотношение.

§4. Глава трета. Неизпълнение.

Изложението на тази глава започва с §I /последици от неизпълнение на задължения по договора за банков кредит на студенти и докторанти/, чиято задача е да изясни последиците от неизпълнението на различните задължения, произтичащи от договора. Особено внимание е обърнато на предсрочната изискуемост на кредита, като една от най-тежките последици за неизпълнение на договорните задължения на кредитополучателя. Това е така, тъй по правило планът за погасяването на отпуснатия кредит предоставя един продължителния период от време, с който кредитополучателят разполага за тази цел. В тази част на дисертационния труд са обхванати различните основания за обявяване на предсрочната изискуемост на кредитите по ЗКСД, както и е посочен нейния обхват. Разгледана е и възможността страните да претендират причинени от неизпълнението вреди, които не се ограничават до имуществени такива.

В §II /Отговорност на държавата спрямо кредитодателя. Същност и граници/ е изследвана ролята на държавата, като гарант по кредитното правоотношение по чл. 4 от ЗКСД, който урежда в общ план финансовото участие на държавата при кредитирането на студентите и докторантите. Функцията на държавата в тази насока е разгледана в три направления: гарантиране на главницата и лихвите на кредитното задължение, погасяване на кредитното задължение или част от него в случаите, предвидени в ЗКСД и заплащане на премия за добро управление на банките при условията, предвидени в

закона. Посочена е безусловната необходимост от пораждање на облигационна връзка между банката и държавата чрез сключването на типов договор, за да може изобщо да възникне кредитно правоотношение по ЗКСД между банката и кредитополучателя.

На издаваните гаранции по ЗКСД от страна на държавата е придадена ролята на обезпечение по договора за кредит, но е направена уговорката, че е налице теоретичната възможност за съществуването на кредит по ЗКСД, който не е гарантиран от държавата /с оглед разпоредбата на чл. 13, ал. 2 от ЗКСД, съгласно която задълженията на студентите и докторантите по кредити са гарантирани от държавата и само в случаите, когато Министерският съвет е издал гаранции от името и за сметка на държавата/. Достигнато е до извода, че това поражда множество проблеми, основният от които е как ще се определи кои кредити са гарантирани от държавата и кои няма да попаднат в обхвата на издадените гаранции, ако лимитът на държавните гаранции бъде надвишен.

При разглеждане въпроса за невиновната невъзможност за изпълнение през призмата на изпълнението на договорните задължения на страните по договор за кредитиране на първо място трябва да се съобразяваме с разпоредбата на чл. 81, ал. 2 от ЗЗД, съгласно която обстоятелството, че длъжникът не разполага с парични средства за изпълнение на задължението не го освобождава от отговорност. Следователно невиновната невъзможност не би могла да намери приложение в договорните правоотношения по договора за кредитиране, касаещи изпълнението на задължението на банката да предостави сумата на кредитополучателя и изпълнението на задължението на последния да върне заетата сума ведно с дължимата лихва.

В §III /приложимост на института на невиновната невъзможност за изпълнение при договора за банков кредит на студенти и докторанти/ е разгледана невиновната невъзможност за изпълнение и нейното приложно поле спрямо договора за банков кредит на студенти и докторанти. Разбира се, при разглеждане въпроса за невиновната невъзможност за изпълнение през призмата на изпълнението на договорните задължения на страните по договор за кредитиране е съобразена разпоредбата на чл. 81, ал. 2 от ЗЗД, съгласно която обстоятелството, че длъжникът не разполага с парични средства за изпълнение на задължението не го освобождава от отговорност.

В §IV /недействителност на договора за кредитиране на студенти и докторанти/ са разгледани различните хипотези на недействителност на договора по ЗКСД. Застъпено е виждането, че общите правила за недействителността на сделките по чл. 26-35 от ЗЗД намират приложение и при договора за кредит на студенти и докторанти, тъй като приложното поле на същите не е ограничено от специалните хипотези на

недействителността по ЗКСД. Предмет на обсъждане в обаче са единствено хипотезите на недействителност, предвидени в ЗКСД, доколкото уредените в ЗЗД случаи, макар и безспорно приложими към този вид кредити, не разкриват специфики, относими единствено към студентското кредитиране, а касаят облигационните отношения изобщо, поради което и попадат извън предметния обхват на изследването. В тази част на дисертационния труд е отправена критика към съществуващата съдебна практика, която отрича императивния характер на разпоредбата на чл. 24, ал. 3 от ЗКСД /фиксираща с точност срока на кредитите, предоставяни по реда на този закон като 10-годишен/.

Отправена е критика към законодателя за прекомерния му стремеж да подчертае „закрилния“ характер на ЗКСД, като в правната норма на чл. 17, ал. 6 от ЗКСД по недвусмислен начин посочва нарушението на ал. 4 от цитираната разпоредба като обстоятелство, което във всички случаи води до нищожност на договора за кредит, изключвайки възможността за приложение на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД в този конкретен случай. *De lege ferenda* в тази си част нормата на чл. 17, ал. 6 от ЗКСД следва да бъде отменена.

На следващо място е разгледана възможността за конверсия при този тип кредитни правоотношения, като авторът достига до извод, че тя трудно би могла да намери приложно поле в материята на студентското кредитиране. При конверсията на договора за кредит на студенти и докторанти в друго кредитно правоотношение, то същото ще остане необезпечено и държавата не би отговаряла за изпълнението на задълженията на кредитополучателя, при което не може да бъде предположено, че банката би се обвързала от подобно съглашение и в този смисъл би желала настъпването на последиците на конвертираната сделка.

В §V /Процесуалноправни аспекти при споровете, произтичащи от договора за банков кредит на студенти и докторанти/ е направен кратък анализ на няколко процесуалноправни аспекта, на които следва да се обърне внимание при приложението на ЗКСД. Идентифициран е сериозен проблем, създаден в практиката по приложението на ЗКСД, произтичащ от неясния характер на законодателството. Касае се отново до проблем, породен от стремежа за всеобхватност законодателят, който е довел до непрецизния и дори вреден текст на чл. 17, ал. 5 от ЗКСД, който изрично прогласява, че за кредитите по ЗКСД се прилагат правилата за неравноправните клаузи по чл. 143-148 от Закона за защита на потребителите. Такава разпоредба е очевидно излишна с оглед фигурата на кредитополучателя по договора. Аргументирано е виждането, че след като законодателят е посочил изрично, че точно определени разпоредби от ЗЗП са приложими

към кредитите по ЗКСД, то това поражда въпроса намират ли приложение останалите норми на ЗПП. Посочени са и съществуващите практически измерения на проблема, като в Решение № 1602 от 06.03.2019 г. по в. гр. д. № 9504 / 2018 г. на Възз. II-а състав на Софийски градски съд и Решение № 795 от 22.01.2016 г. по гр. д. № 5980/2015 г. на Софийски градски съд, е отречено качеството „потребител” на студентите и докторантите. Предложено е разпоредбата да бъде отменена.

Разгледани са някои процесуалноправни аспекти на предсрочната изискуемост, като например последиците от нейното ненадлежно обявяване за исковото, респективно заповедното производство.

В тази част на дисертационния труд е подложена на задълбочено изследване разпоредбата на чл. 14, ал. 2 от ЗКСД, която предвижда като условие за поражение на отговорността на държавата към кредитодателя представянето на доказателства, че последният е претендирал дължимата сума първо от кредитополучателя. Изведена е дължимата грижа, която следва да бъде положена от банката, за да може да бъде породено правото ѝ да претендира плащане от страна на държавата, като е достигнато до извода, че това право възниква едва, след като кредитодателят изчерпи правните способности да събере вземането си от своя длъжник. ако и тези усилия останат безрезултатни би могло да се приеме, че грижата на добрия търговец е положена и въпреки това задължението на кредитополучателя е останало непогасено. Направен е и критичен преглед на съдебна практика, която приема, че държавата по собствено усмотрение приема в кой момент банката е изпълнила това свое задължение.

§5. Заключение

Заключението са очертани резултатите от извършеното изследване и общите изводи. Посочено е, че в хода на проведеното изследване са констатирани редица несполучливи формулировки в ЗКСД, както и правни норми, които противоречат на принципите възприети от закона. Това от своя страна води до извода, че правната рамка на института въвежда кредитирането на студентите и докторантите в Република България, като не особено привлекателен способ за финансиране на висшето образование, тъй като нормативната уредба в голяма степен не държи сметка за социалния аспект на този тип кредитиране. За сравнение са посочени статистическите данни за студентското кредитиране, които показват една недобра оценка от страна на студентите и докторантите по отношение на предоставената им от държавата

възможност за кредитиране на образованието им, във вида, в който им я предоставя ЗКСД. Обърнати е внимание, че проблемът е очевиден и същевременно много сериозен.

Подчертана е многократно посочената в труда необходимост от законодателна намеса, която да осъвремени нормативната уредба, държейки сметка за утвърдените стандарти в областта на студентското кредитиране в други държави. Като най-общи и съществени са изведени следните проблеми:

- Въвеждането на изискванията с оглед личността и формата на обучение към учащите се като условие за възникване на правото на кредит по ЗКСД;
- Въвеждането на факта на раждане на дете в срока на обучението като единственият правопораждащ факт, водещ до възникване правото на студента или докторанта да получи кредит за издръжка по ЗКСД;
- Въвеждането на горна граница на лихвения процент от 7 процентни пункта на година, който е несвойствено висок за кредити от такова естество;
- Въвеждането на смущаващо кратък гратисен период, който действа единствено за срока на обучението, при което изискуемостта на кредита настъпва незабавно след изтичането на този срок, без да се държи сметка за времето, което би било необходимо на дипломирания студент или докторант да постигне своята реализация на пазара на труда;

§6. Библиографска справка

В рамките на 6 страници е посочена използваната литература при провеждането на научното изследване, като са посочени различните използвани източници /в това число български и чуждестранни, както и такива от електронни издания/.

III. РЕЗЮМЕ НА ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В резюме можем да посочим следните приноси на дисертационния труд от практическа и теоретична гледна точка:

1. Изведено е теоретичното определение на договора за банков кредит на студенти и докторанти, а именно:

Съглашение, по силата на което кредитната институция (банката) се задължава да отпусне на студента или докторанта парична сума за определена цел и при уговорени условия и срок, а студентът или докторантът се задължава да ползва сумата съобразно уговореното и да я върне след изтичането на срока, заедно с уговорената лихва.

2. Направен е критичен анализ на чл. 21, ал. 1 от ЗКСД, който определя максимален размер на кредитите, формиращ се въз основа на дължимите такси за срок, равен на оставащия срок на обучение на кредитополучателя съгласно учебния план на съответната специалност и образователно-квалификационна или образователна и научна степен, тъй като определя максималния размер на кредита, без обаче да предвижда възможност за предоговаряне на кредита при промяна на дължимите такси за обучение. Разгледани са редица хипотези, в които таксите биха могли да претърпят промени. Направено е конкретно предложение de lege ferenda за преодоляване на проблема, чрез предвиждането на право на студента или докторанта да ползва допълнителна сума /т.нар. овърдрафт/ по отпуснатия кредит в случай на изменение на таксите за обучение в посока тяхното увеличаване. Конкретното предложение е за създаването на нов чл. 21а от ЗКСД със следната редакция:

„Чл. 21а. (1) В случай, че дължимата от студента или докторанта към висшето училище такса за обучение бъде увеличена след сключване на договора за кредит студентът или докторанта разполага с правото да му бъде отпусната допълнителна сума, чийто максимален размер не може да надвишава размера на увеличението на дължимата такса за обучение, без да бъдат променяни останалите условия по кредита.

(2) В случай че банката откаже отпускането на сумата по ал. 1, студентът или докторанта може да прекрати договора.”

3. Направено е предложение de lege ferenda за създаването на нова алинея в чл. 22 от ЗКСД /по отношение на кредита за издръжка на студента/, която да предвижда съответното прилагане на предложената de lege ferenda разпоредба на чл. 21а от ЗКСД.

4. Отправена е аргументирана критика към законодателя, който е уредил кредита за покриване на текущи нужди на студента като целеви кредит „за издръжка“, както и по отношение на подхода този кредит да е достъпен единствено за студенти или докторантите, които по време на обучението си са станали родители, придружена с предложение de lege ferenda тези изисквания да отпаднат.

5. Отправена аргументирана критика на на нормативната уредба, която е въвежда като критерий за достъп до кредитите по ЗКСД, които се посочват като ограничения, неотговарящи на целта на ЗКСД /чл. 2, ал. 1 ЗКСД/:

- Въвеждане на определена възраст, която следва да не е навършена от кредитополучателя /35 г./;

- Въвеждане на изискването кандидатстващите за кредит лица да се обучават единствено в редовна форма на обучение;
- Липсата на вече придобита образователно-квалификационна или образователна и научна степен,

Придружена с предложение получаването на достъп до този тип кредитиране да бъде регулирано не чрез поставянето на възрастови и други граници, а посредством използването на получаваните от лицето доходи като критерий.

6. Обръща се внимание на непрецизната редакция на чл. 3, ал. 1, т. 4 от ЗКСД, който предвижда, че кандидатстващите за кредит лица следва да не са отстранени и не са прекъснали обучението си, освен в предвидените в ЗКСД случаи, но такива предвидени случаи няма.

7. Идентифициран е особено съществен законодателен пропуск: Законът за кредитиране на студенти и докторанти е приет в изпълнение на задължението на държавата по чл. 8, т. 4 от Закона за висшето образование - да създаде система за кредитиране на студентите, докторантите и на специализантите, но при приемането на ЗКСД специализантите са били пропуснати от законодателя.

8. Подложена е на аргументирана критика законодателната техника, използвана в разпоредбата на чл. 18, ал. 2, т. 7 от ЗКСД, която предвижда задължение за министъра на образованието и науката ежесечно да предоставя информация на министъра на финансите за броя, състоянието и движението по кредитите. Причината за това е, че цитираната правна норма въвежда термини, които са непознати на нормативната уредба в областта на банковото кредитиране - „състоянието” и „движението” по кредита.

9. Разкрита е непоследователност в законодателния подход, намерил израз в разпоредбата на чл. 18, ал. 3 от ЗКСД, тъй като същата не предвижда формата, в която да бъде изпълнено задължението на банката да уведоми кредитополучателя за всички условия на кредита, а същевременно приложимата към класическия договор за банков кредит разпоредба на чл. 58 от ЗКИ предвижда абсолютното задължение на банката да предостави тази информация в писмен вид на кредитополучателя, дори същият да е търговец.

10. Критикуван е чл. 21, ал. 4 от ЗКСД, който предвижда, че кредитополучателят сам трябва да заплати таксата си за обучение за първия семестър на първата година от обучението му и да представи на банката документ, удостоверяващ това плащане. Това разрешение е критикувано, като нелогично и нецелесъобразно, тъй като задължава

кредитополучателя да заплати за своя сметка задължението, за което желае да получи кредитиране, и едва тогава би могъл да получи това „кредитиране“. Направено е предложение това изискване да отпадне по пътя на законодателната инициатива.

11. Посочен е законодателния пропуск, произтичащ от факта, че липсва нормативна уредба, която да урежда съдбата на кредитите, които банките са сключили за съответната година в хипотезата, че същите надхвърлят размера на издадените от държавата гаранции по ЗКСД. Предложено е разрешение /не непременно от законодателен характер/ - създаването на текущ механизъм за мониторинг на общия размер на кредитите предоставяни по време на текущата година и незабавно уведомяване на банките, предоставящи кредити по ЗКСД, за обстоятелството, че за текущата година лимитът на държавните гаранции е достигнат.

12. Идентифициране на зараждащ се проблем на „инерционно“ формиране на съдебна практика в грешен смисъл, който отрича императивния характер на разпоредбата на чл. 24, ал. 3 от ЗКСД /фиксираща с точност срока на кредитите, предоставяни по реда на този закон като 10-годишен/.

13. Направено е предложение *de lege ferenda* за отмяна на чл. 17, ал. 6 от ЗКСД, в частта му, в която предвижда нищожност на договора за кредит при нарушения на ал. 4 на цитираната разпоредба, тъй като тази формулировка необосновано изключва възможността за приложение на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД в този конкретен случай.

14. Идентифициран е конкретен проблем, породен от стремежа за всеобхватност законодателят, който е довел до непрецизния текст на чл. 17, ал. 5 от ЗКСД, който изрично прогласява, че за кредитите по ЗКСД се прилагат правилата за неравноправните клаузи по чл. 143-148 от Закона за защита на потребителите. Посочени са и съществуващите практически измерения на проблема, като са изведени влезли в сила съдебни актове, в които е отречено качеството „потребител“ на студентите и докторантите. Предложено е разпоредбата да бъде отменена.

15. Извършен е задълбочен анализ на разпоредбата на чл. 14 от ЗКСД, като са изведени конкретните действия, които следва да бъдат предприети от кредитодателя, за да възникне правото му да претендира плащане на кредита от страна на държавата, като е извършен критичен анализ на съществуваща съдебна практика, която приема, че тази преценка се извършва от компетентния държавен орган и нейната правилност не подлежи на последващо оспорване от кредитополучателя.

16. Дисертационния труд представлява първото монографично изследване, посветено на темата за кредитирането по Закона за кредитиране на студенти и докторанти.

IV. ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Публикация в сборника с доклади от научна конференция „Имуществените отношения в правото – развитие и перспективи“ – 27 ноември 2020 г., организирана от Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ гр. Пловдив по Проект No ФП19 – ЮФ – 003, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на тема „ЗА РАЗГРАНИЧЕНИЕТО МЕЖДУ АНАТОЦИЗМА И КАПИТАЛИЗИРАНЕТО НА ЛИХВАТА“, одобрена за публикуване в сборник с докладите от Научна конференция "Имуществените отношения в правото - развитие и перспективи", проведена на 27.11.2020 г. /под печат/

2. Публикация в списание „Международна политика“ на тема „ПРАВНИ АСПЕКТИ НА ДОБРОТО УПРАВЛЕНИЕ В СФЕРАТА НА КРЕДИТИРАНЕТО НА СТУДЕНТИ И ДОКТОРАНТИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ“ /под печат/

3. Публикация на тема „Договорът за банков кредит, като обезпечение на договора за банкова гаранция.“, публикувана в Актуални проблеми на частното право: Научна конференция в памет на проф. д-р Траян Лялев. Благоевград, УИ „Неофит Рилски“, 2015,

4. Публикация на тема „Допуска ли търговският закон издаването на безусловни банкови гаранции?“, публикувана в сборник „Актуални проблеми на частното право и арбитража“, ISBN: 978-619-198-074-1, 2017 г.;

5. Публикация в списание „Международна политика“, бр. 2/2019 г. на тема „Законодателната уредба на студентското кредитиране в Република България, през призмата на правото на образование, прогласено от Хартата на основните права на Европейския съюз“;

DOI:http://ip.swu.bg/mod/data/view.php?d=1&perpage=10&search=2019&sort=1&order=DESC&advanced=0&filter=1&advanced=1&f_1=2019&f_2=2&f_3=&f_4=&f_5=&f_6=

6. Публикация в сборника с доклади от 26-та Международна конференция KBO-2020 (The 26th International Conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION 2020), Румъния, гр. Сибиу, статия на тема: „Application of the Moratorium over the Payment of Loans in Connection with the COVID-19 Pandemic and its impact on the National Security in the Republic of Bulgaria“, Published Online: 20 Jul 2020, Page range: 199 – 204; DOI: <https://www.sciendo.com/article/10.2478/kbo-2020-0076>

ABSTRACT
of a dissertation on the topic:

for obtaining educational and scientific degree "Doctor" in the doctoral program "Civil and Family Law" Professional field: 3.6 Law, Scientific specialty: Civil and Family Law at the Department of Civil Law

MILEN TOMOV MARINOV

Supervisor:

Assoc. Prof. Tanya Yosifova, PhD

Blagoevgrad

2021

The dissertation was discussed and directed for public defense by the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of the Southwestern University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad. The author is a doctoral student in an independent form of study at the same department.

The public defense of the dissertation on the topic: "Bank loan agreement for students and doctoral students" will be held on October 7, 2021 at 14:00 in the Academic Building №6 in Hall № 302

The materials regarding the defense are located in the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of the Southwestern University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad.

CONTENT

I. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION WORK.....	4
§1. Relevance of the topic	4
§2. Subject, goals and tasks of the research	5
§3. Theoretical and practical significance of the dissertation	7
§4. Dissertation research methodology	Error! Bookmark not defined.
§5. Scientific novelty.....	9
§6. Volume and structure	10
II. STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISSERTATION	11
§1.Introduction	11
§2. Chapter One. General characteristics of the bank loan agreement for students and doctoral students.....	12
§3. Chapter two. Conclusion, content and effect of the bank loan agreement for students and doctoral students.....	16
§4. Chapter three. Failure to comply	16
§5. Conclusion.....	22
§6. Bibliography.....	23
III. SUMMARY OF THE CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK...	23
IV. PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION.....	26

I. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION.

§1. Relevance of the topic.

At present, the Institute of students and doctoral students crediting has not been the subject of a comprehensive study. There are a number of legal studies in the field of bank and consumer loans, but they do not address the issue through the prism of the applicable special legal framework for student loans.

The relevance of the study is expressed in the critical commentary, which reveals many imperfections in the legal framework, as a result of which a number of de lege ferenda proposals have been formulated in the paper.

On the other hand, the relevance of the dissertation is determined by the development of public relations and legislation in the Republic of Bulgaria in the field of higher education, which show the existence of a dynamic legislation and legislative efforts to improve this legal framework. Thus, in 2008 the lending to students in higher education received its legal regulation in the Students and Doctoral Students crediting act /SDSA/, promulgated in State newspaper no. 69 of 05.08.2008. Thus, the bank loan agreement for students and doctoral students was regulated by special regulations and thus was established as a legal institute.

Lastly, the paper examines and analyzes the case law on the application of the SDSA, as well as the relevant practice of the Supreme Court of Cassation in relation to bank loans.

On the other hand, due to the relatively short period since the entry into force of the law and the long grace period for the due date of the loans, so far the case law on the issue is extremely scarce. For the same reason, the issue has not been sufficiently explored in doctrine. In addition, in the predominant part of the cases the amount of the credits under SDSA is in an amount that excludes the possibility for cassation appeal according to art. 280, para. 3 of the Civil Procedure Code, due to which there is no established practice of the Supreme Court of Cassation on many of the disputed issues.

§2. Subject, goals and tasks of the research.

The subject of research of the dissertation is the bank loan agreement for students and doctoral students. In the present paper the essence of the contract is considered, tracing its origin and historical development. In the process of research, attention was paid to the contract in a number of aspects:

First of all, the historical development of credit operations is considered and traced, which dates from antiquity to the emergence of bank credit, as we know it today, as the main form of lending. In this direction, the evolution of the classic bank loan is traced, which in order to adequately serve the civil and commercial turnover manifests itself in various forms, one of which is the bank loan agreement, subject of the dissertation.

Next, the general characteristics of the bank loan agreement under the SDSA are considered and clarified, based on the applicable general rules for bank loans and taking into account the special legal norms applicable only to this type of lending. Particular attention is paid to its distinction from similar legal institutions, including the consumer loan, the trade credit, the consumer credit and, of course, the classic bank credit.

The content of the contract as a legal institution is considered, and all its elements are analyzed. In addition, in forming the conclusions made, the essential elements of the content, characteristic only for this type of loans, are taken into account. In this regard, the issue of concluding the contract /including as a procedure, which is carried out under the order of the SDSA/ and its legal effect is considered in detail.

Finally, an analysis is made of the various consequences of non-performance of the contract, among which the issue of early repayment of the loan, which is particularly relevant in both theory and case law, has taken center stage. The consequences of the invalidity of the loan agreement under the SDSA are also considered, as the subject of study are the grounds leading to the invalidity of the contract according to the special legal norms regulated in the SDSA / of course, without denying the applicability of the general rules of the Contract and obligation act – COC /.

- The main purpose of the study is to clarify the essence of the Bank Loan Agreement for students and PhD students by building a unified and consistent understanding of the institute.
- On the other hand, the specific objectives of the study are built around several points of reference:
 - ■ reviewing the applicable legislation in the Republic of Bulgaria and comparing it with that in other countries in order to highlight the solutions to existing problems and shortcomings in the SDSA, by comparing them with the legislative solution in other countries;
 - ■ Carrying out an analysis of the current case law in the field of bank loans on the issues related to the loans under the SDSA, as well as analysis of the case law formed during the application of this law. To this end, attention is paid not only to the case law formed

on disputes arising from a legal relationship governed by the SDSA, but also to the established case law on bank loans in general, as there are many points of contact between these institutions.

■ To present specific proposals for improving the legislation on student lending in the Republic of Bulgaria, which will contribute to the achievement of a legislative framework that will fully meet the objectives of student lending set by the SDSA.

It is for the realization of the set goals that the tasks of the research are outlined, consisting in the detailed analysis of the current legislation in the Republic of Bulgaria concerning the bank loan agreement for students and doctoral students, including special and general provisions applicable to this institute.

Among the tasks of the dissertation is also the legislation in the Republic of Bulgaria to be compared with that in other countries with established traditions in the field of higher education lending, such as the Kingdom of Great Britain, the Federal Republic of Germany and others.

Of course, in order to fulfill the objectives of the study, its task is necessarily to conduct an in-depth study and summarize the conclusions formed by the case law in the process of application of the SDSA.

In order to fully and comprehensively clarify the institute in question, it is necessary to compare it and to distinguish it from other similar legal institutes.

Finally, it can be pointed out that the specific task of the study is to formulate practical and applicable proposals *de lege ferenda*.

§3. Theoretical and practical significance of the dissertation.

Bank loan is undoubtedly one of the main forms of lending and banking in general. It is for this reason that the legal institutes associated with it find a wide scope and are constantly evolving not only in terms of legislation but also in jurisprudence. In most of their varieties, bank loans do not reveal significant differences from a legal point of view, but rather the economic purpose they pursue is used for their division.

However, there are also bank loan agreements, which are differentiated not only as economic concepts, but also as a separate type of legal transactions, to which special regulations are dedicated. This is precisely the case with the bank loan agreement for students and doctoral students, which is aimed exclusively at an indefinite, but at the same time not a small part of society, from which the importance of the present study derives.

On the one hand, it represents the first complete theoretical development of this legal institution and thus could lay the foundations on which to develop it not only from a theoretical but also from a practical point of view.

On the other hand, given the period elapsed since the entry into force of the law and the long grace period for the occurrence of the due date of the granted loans, so far the case law on the issue is extremely scarce. For the same reason, the issue has not been sufficiently explored in doctrine. In addition, in the predominant part of the cases the amount of the credits under SDSA is in an amount that excludes the possibility for cassation appeal according to art. 280, para. 3 of the Civil Procedure Code, due to which there is no established practice of the Supreme Court of Cassation on many of the disputed issues.

For these reasons, the problems and challenges related to the application of the SDSA will still arise in theory and practice. The matter is particularly delicate because it intertwines the interests of a vulnerable and at the same time extremely important group of consumers - students and doctoral students, with those of the state (as a guarantor of loans) and at the same time must not affect the interests of the credit institution carrying out its commercial activity (as granting the loans).

In this sense, the present work could contribute both to the development of the theory and to the validation of solutions to controversial issues or problems that have not yet been put before the practice.

§4. Methodology of the dissertation research

In the dissertation work are applied both general scientific and specific methods for conducting research related to the subject. On the one hand, these are the dogmatic method characteristic of the legal sciences, as well as the performance of a systematic logical analysis of the applicable legislation.

The comparative law method is widely used, which is traditional and even mandatory for the legal sciences, as it serves on the one hand to clarify the specifics of the legal institute in question in Bulgarian law and at the same time to perform a comparative analysis with the legal framework in other countries. In this way, a number of problems in our current legislation are presented in the paper and the relevant solutions are proposed.

The historical method is also used, insofar as for the full and comprehensive understanding of the institute it is necessary to trace its genesis, as well as its historical development.

The study adheres to the rules of formal and legal logic, and during its implementation the logical sequence between its separate parts is preserved in order to make a smooth transition between the considered problems and the proposed solutions. Both the views expressed in the literature and those advocated in the case law are subjected to critical analysis.

§5. Scientific novelty.

The scientific novelty of the work is directly deducible from the very subject of research, as it concerns the only monographic development dedicated to the bank loan agreement of students and doctoral students. Moreover, even from the point of view of separate and isolated research, the matter in the Bulgarian literature is extremely scarce and there are no in-depth studies of loans under the Law on Lending to Students and Doctoral Students.

It is necessary to conclude that despite the existence of a number of publications in the field of bank loans / including consumer loans /, they do not pay attention to the loans under the CPA as an independent legal institution.

In this sense, the present study performs the first comprehensive analysis of the current legislation applicable to the loan agreement for students and doctoral students, and in addition to the special rules of the LCSD are derived and the general rules that apply to this legal institute.

§6. Volume and structure

The dissertation consists of the following parts:

1. Introduction;
2. Chapter one, entitled "General characteristics of the student loan agreement for students and doctoral students".
3. Chapter two, entitled "Conclusion, content and effect of the student loan agreement for students and doctoral students".
4. Chapter three, entitled 'Default'.
5. Conclusion;
6. Bibliographic reference.

Each chapter contains several points and, respectively, sub-points marked with Arabic numerals, and as an additional subdivision letters are used, where this is considered appropriate. 249 footnotes were made and the total volume of the work was 216 pages. Structurally, labor

follows the standards established in theory in the study of legal institutions representing a particular type of contract, and in this respect labor does not differ significantly (structurally) from other monographic studies on a particular type of contract.

II. STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISSERTATION

§1. Introduction.

The introduction outlines and argues the relevance of the topic, emphasizing the fundamental nature of the institution of banking credit for banking, as the main form of lending. The great species diversity that the practice knows is pointed out, with the stipulation that in most cases the distinguishing criterion is not legal, but economic.

The existence of types of bank credit agreements is reflected, which are differentiated not only as economic concepts, but also as a relatively independent type of legal transactions. The term "relative" is used because, despite the existence of special regulations, while retaining the characteristics of a bank loan, a considerable part of the general provisions governing the institute remain applicable to this type of transaction.

The genesis of the institute of the bank loan agreement for students and doctoral students, which in 2008 received its legal regulation in the Law for lending to students and doctoral students, promulgated in SN, issue no. 69 of 05.08.2008, from which moment it could be considered an independent institute in Bulgarian law.

Attention is paid to the legal nature of this type of loans, as combining some of the essential elements of the bank loan agreement and at the same time significantly differing from it, by introducing a number of exceptions to the general rules of bank credit, which makes the agreement interesting and suitable object for conducting scientific research.

The reasons for the small volume of case law on the application of the CPA are indicated, which are related to the relatively new nature of this institute, but also to the long grace period provided by law for the occurrence of the due date of the granted loans. The reason for the lack of case law of the Supreme Court of Cassation on many of the disputed issues is also given, which stems from the fact that in the majority of cases the amount of credits under the SDSA is in an amount that excludes the possibility of cassation appeal under Art. 280, para. 3 of the Civil Procedure Code.

There is a reasoned view that the problems and challenges in connection with the application of the SDSA will still arise before the theory and practice and the decisions of the same should take into account the delicate nature of the matter.

The goals and tasks of the research are indicated, including answering the question whether and to what extent the current legislation provides adequate conditions for the development of the institute and reaching solutions to current problems, as well as those that may arise in the future.

§2. Chapter One. General characteristics of the bank loan agreement for students and doctoral students.

The first chapter of the dissertation is devoted to the main issues that need to be clarified in order to proceed to a detailed study of the specific characteristics of the bank loan agreement for students and PhD students.

An analysis of the origin of the word "credit", which is formed from the Latin *creditum*, which derives from *credo*, in translation - believe, lend, and means trust, and traced its incorporation into the legislation in the Republic of Bulgaria. For example, the different definitions that the term receives in the different versions of § 1, item 2 of Ordinance №22 of 16 July 2009 on the Central Credit Register are indicated, criticizing the Governing Council of the Bulgarian National Bank for its approach in more the old versions of the provision to classify as "credit" legal institutions of a completely different nature, along with the enigmatic sentence that credit also constitutes "other receivables and commitments regardless of the instrument used".

The role of the introduction of this type of credit agreements as an institution in direct connection with the right to education is reflected, as its development is traced, which we associate with the emergence of the so-called social rights, which legal doctrine qualifies as second-generation rights. An analysis of the development of international acts in this direction - the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the Charter of Fundamental Rights of the European Union, clarifying the nature of the right to education and the accompanying rights guaranteed by the Charter.

In §I / Concept and general characteristics of the contract for bank loan of students and doctoral students / is analyzed the legal definition of the contract, contained in Art. 17, para. 2 of the SDSA, according to which with the loan agreement the bank provides the student or doctoral student, called a borrower, a targeted loan for payment of tuition and / or maintenance fees, and the borrower undertakes to repay the borrowed amount within the terms and conditions. , provided in the contract, paying attention that the same is supplemented by Art. 24, para. 1, item 2 of SDSA. The theoretical definition of the bank loan agreement for students and doctoral students is given, namely:

Agreement under which the credit institution (bank) undertakes to grant the student or doctoral student a sum of money for a specific purpose and under agreed terms and conditions, and the student or doctoral student undertakes to use the amount as agreed and return it after the expiration of the term , together with the agreed interest rate.

In §II / legal regulation of the contract / an analysis of the normative acts applicable to the institute is made, distinguishing the general from the special ones and indicating the by-laws applicable to this type of credit in view of their nature of bank loans. §III / historical development of the institute / traces the origin of credit operations until they reach the form in which we know them today.

The subject of §IV / delimitation of the bank loan agreement for students and doctoral students from similar legal institutes / is the differentiation between the loans under the SDSA and other similar legal institutes. In order to avoid repetition in parentheses, some distinctive features are shown, according to which the bank loan agreement for students and doctoral students differs from all similar agreements / except for the classic bank loan /, such as: the agreement is a bank transaction; that the figure of the borrower under the contract is specifically defined - student or doctoral student; The contract is further separated from the service loan and the consumer loan, financial leasing, trade, consumer and bank credit.

In §V / types of bank loan agreements for students and doctoral students / from the dissertation is presented the species diversity of bank loan agreements for students and doctoral students, which is significantly limited compared to the classic bank loan agreement in view of the specifics of the institute. Therefore, the bank loan agreement for students and doctoral students, as a subtype of the classic bank loan agreement, does not reveal much species diversity, as their distinction is made depending on their purpose, term for which they are granted and the method of utilization. In item 1 of the mentioned paragraph are considered the types of credits under SDSA according to their purpose, which according to art. 5, para. 1 SDSA are of two types: credit for payment of tuition fees and credit for maintenance of the student or doctoral student. The same purpose of the contract / as one of the two possible / is contained in its legal definition, given by Art. 17, para. 2 SDSA. In this part of the dissertation the normative regulation is criticized / art. 21, para. 1 of SDSA /, which determines the maximum amount of this type of loans, forming on the basis of the due fees for a period equal to the remaining period of training of the borrower according to the curriculum of the respective specialty and educational or qualification or educational and scientific degree. The provision has been criticized for setting the maximum loan amount, without, however, providing for the possibility of renegotiating the loan in the event of a change in the tuition fees due.

A number of hypotheses have been considered in which fees could change. A specific *de lege ferenda* proposal has been made to overcome the problem by providing for the right of the student or doctoral student to use an additional amount / the so-called overdraft / on the granted loan in case of change of the tuition fees in the direction of their increase.

The specifics of student or doctoral student support loans are also considered, and their important role in guaranteeing access to education is outlined. As a result of the research, the author has come to the conclusion that the legislation in our country reveals significant shortcomings and can not effectively perform this perfectly simple task - to enable the student to learn without having to simultaneously provides funds for its maintenance. This method, provided in Art. 5, para. 1, item 2 of the SDSA is strongly limited by the incompatible with the purpose of the law and in general with the idea of student lending, legislative permission that the right to this type of loan arises only at birth or full adoption of a child during education. The comparative law study did not find similar requirements for students in other countries such as the United Kingdom, the Federal Republic of Germany, Canada and others. The problem with the impossibility to update their amount in case of changes in the course of the training has been established for this type of loans as well, and a proposal de lege ferenda for the creation of a new paragraph in Art. 22 of the SDSA, which provides for the respective application of the proposed de lege ferenda provision of Art. 21a of SDSA.

Next, the legislator was criticized for determining the purpose and amount of this type of credit, using the abstract concept of "maintenance", which is an institution of family law. This approach is indicated as completely unacceptable when it comes to targeted bank credit, because on the one hand the purpose of the contract is not clearly defined, and on the other hand the use of credit for different purposes is grounds for declaring early repayment of the loan under Art. . 432, para. 1, item 1 of the Comercial act. A proposal was made de lege ferenda in the direction of dropping the nature of this type of loans as targeted and removing the non-compliant requirement for students related to the birth or adoption of a child, as a legal fact to grant the so-called. maintenance loan.

Item 3 discusses the types of bank loans for students and doctoral students according to the agreed conditions for granting and utilizing the loan - loans that are utilized through higher education or research organization and loans that are utilized through transfers to the account of the student or doctoral student.

§3. Chapter two. Conclusion, content and effect of the bank loan agreement for students and doctoral students.

In §1 / parties to the contract / the figure of the lender and the borrower under the bank loan agreement of students and doctoral students are considered and clarified. The borrowers are explicitly and exhaustively indicated in Art. 3 of the SDSA - students and doctoral students

- Bulgarian citizens, citizens of another member state of the European Union, of another state of the European Economic Area or of the Swiss Confederation. In item 1 of the mentioned paragraph, clarifying the figure of the borrower under the contract, the author has made a number of criticisms of the legislative approach, which has introduced a criterion for access to this type of loans, which are defined as restrictions that do not meet the purpose of SDSA / Art. 2, para. 1 SDSA /, as:

- Introduction of a certain age, which should not be reached by the borrower / 35 years /;

- Introduction of the requirement for loan applicants to be trained only in a regular form of training;

- The lack of an already acquired educational-qualification or educational and scientific degree;

It is proposed that if the legislative access to loans under this law is granted to persons whose financial situation does not allow them to finance their education, then this goal should be achieved not by setting age and other limits, but by using the received from person income as a criterion.

The wording of Art. 3, para. 1, item 4 of the SDSA, which stipulates that the persons applying for a loan should not be removed and have not interrupted their education, except in the cases provided for in the SDSA, but there are no such cases.

A particularly significant legislative omission has been pointed out - the Law on Lending to Students and Doctoral Students has been adopted in fulfillment of the obligation of the state under Art. 8, item 4 of the Higher Education Act. Art. 8, item 4 of the Higher Education Act, however, obliges the state to take certain active actions in the direction of supporting not only students and doctoral students, but also specialists. For some unknown reason, however, during the adoption of the law / SDSA /, which would regulate the manner of fulfillment of this obligation of the state, the specialists were bypassed by the legislator.

With regard to the creditor under the contract / §I, item 2 /, an analysis of the terminology used has been made with regard to the terms “bank” and “credit institution”.

In this paragraph / item 2 / the functions of the state, regulated in Chapter Two of the Law on Credit Institutions - “Institutions in the system for crediting students and doctoral students” are also considered. The legislative technique used in the provision of Art. 18, para. 2, item 7 of the SDSA, which provides for an obligation for the Minister of Education and Science to provide monthly information to the Minister of Finance on the number, condition and movement of loans. The reason for this is that the cited legal norm introduces terms that

are unknown to the legislation in the field of bank lending - "status" and "movement" of the loan.

In §II / pre-contractual obligations of the parties / an analysis of the pre-contractual obligations of the parties is made, distinguishing the general ones from the special ones, provided in the SDSA. The provision of Art. 18, para. 3 of the SDSA, as it does not provide the form in which to fulfill the obligation of the bank to notify the borrower of all terms of the loan, which implies the possibility to do so orally. There is no consistency in this legislative permission given the fact that all borrowers under a classic bank loan agreement / including merchants / have the right to receive in writing the terms of the loans - Art. 58 of the CIA.

§III / concluding a contract for a bank loan for students and doctoral students / examines in detail the envisaged procedure for concluding the contract, including the legal and factual actions that the parties should take. Item 2 sets out the requirements for the form of the contract as a formal legal transaction. Item 3 discusses the various restrictions and frameworks set by the legislator for this type of contract. Disapproval of the approach taken to the creation of a framework that is dotted with mandatory legal norms, detailing to a large extent the specific agreements that the parties should reach in their agreement, is expressed, as excessive formalization and over-regulation of private law institutions often creates much more problems than solutions.

Item 4 of the discussed paragraph deals with the issue of loan disbursement, which begins with a terminological comment on the term "disbursement" used in the SDSA and its comparison with the conceptual apparatus used by the CA - "granting" or "use", as and is compared with the provision of art. 62, para. 16, item 4 of the CIA, which in turn distinguishes between "permits" and "utilized" amounts of loans. In this part of the dissertation attention is paid to the text of Art. 21, para. 4 of the SDSA, which stipulates that the borrower must pay the tuition fee himself and submit to the bank a document certifying this payment. This authorization has been criticized as illogical and inappropriate, as it obliges the borrower to pay at his own expense the obligation for which he wishes to receive credit, and only then could he obtain this "credit". In practice, the law sets the possibility for the borrower to pay his first tuition fee as a condition for obtaining the relevant credit, which solution of the issue is inadequate to the purpose of the law and the functions of lending in general, which should be eliminated by the legislative initiative.

§IV / content of the bank loan agreement for students and doctoral students / is presented, as its name suggests in the content of the transaction, as a set of legal consequences to which the wills of the parties are directed, as well as other agreements affecting these consequences, which could be the modalities of a contract. Attention is paid to the purpose of the contract, as an essential element of its content. The term nature of the contract is considered in detail as one of the known modalities of legal transactions / along with the condition and severity /, which as a rule the parties can agree to respond more fully to the agreement reached on their needs and the purpose of which is also concluded.

The subject of the contract is considered through the prism of the existing in theory concepts of the legal nature of money as a special kind of movable property. A detailed analysis of the interest rate institute was performed, including attention to the concept of anatocism. Critical arguments are presented regarding the frequent confusion between the terms "anatocism" and "interest capitalization", which a number of authors admit.

In §V / effect of the contract for bank loan of students and doctoral students / are considered the rights and obligations of the parties to the contract, which form the credit relationship.

§4. Chapter three. Failure.

The exposition of this chapter begins with §I / consequences of non-fulfillment of obligations under the bank loan agreement for students and doctoral students /, whose task is to clarify the consequences of non-fulfillment of the various obligations arising from the agreement. Particular attention is paid to the early repayment of the loan, as one of the most serious consequences for non-performance of contractual obligations of the borrower. This is because, as a rule, the loan repayment plan provides for a long period of time available to the borrower for this purpose. This part of the dissertation covers the various grounds for declaring the pre-term due date of the loans under the SDSA, as well as its scope. The possibility for the parties to claim damages caused by the non-performance, which are not limited to property damages, was also considered.

In §II / Liability of the state to the creditor. Nature and boundaries / the role of the state as a guarantor under the credit legal relationship under Art. 4 of the SDSA, which regulates in general terms the financial participation of the state in lending to students and doctoral students. The function of the state in this direction is considered in three areas: guaranteeing the principal

and interest of the loan, repayment of the loan or part thereof in the cases provided for in the CPA and payment of a premium for good governance of banks under the conditions provided by law . The unconditional need to create a bond between the bank and the state through the conclusion of a standard contract is indicated in order to be able to have a credit relationship under the CPA between the bank and the borrower.

The guarantees issued under the SDSA by the state have been given the role of collateral under the loan agreement, but the stipulation is made that there is a theoretical possibility for the existence of a loan under the SDSA, which is not guaranteed by the state / in view of Art. 13, para. 2 of the SDSA, according to which the obligations of students and doctoral students in loans are guaranteed by the state and only in cases where the Council of Ministers has issued guarantees on behalf and at the expense of the state /. It was concluded that this raises many problems, the main of which is how to determine which loans are guaranteed by the state and which will not fall within the scope of issued guarantees if the limit of state guarantees is exceeded.

When considering the issue of the innocent impossibility of performance through the prism of the performance of the contractual obligations of the parties to a credit agreement in the first place, we must comply with the provision of Art. 81, para. 2 of the COA, according to which the circumstance that the debtor does not have funds to fulfill the obligation does not release him from liability. Therefore, the innocent impossibility could not be applied in the contractual relationship under the loan agreement, concerning the fulfillment of the bank's obligation to provide the amount to the borrower and the fulfillment of the latter's obligation to repay the borrowed amount together with the interest due.

In §III / applicability of the institute of the innocent impossibility for performance in the contract for bank loan of students and doctoral students / the innocent impossibility for performance and its scope to the contract for bank loan of students and doctoral students is considered. Of course, when considering the issue of the innocent impossibility of performance through the prism of the performance of the contractual obligations of the parties to a credit agreement, the order of Art. 81, para. 2 of the COA, according to which the circumstance that the debtor does not have funds to fulfill the obligation does not release him from liability.

In §IV / invalidity of the contract for lending to students and doctoral students / the different hypotheses of invalidity of the contract under SDSA are considered. The view is that the general rules for the invalidity of transactions under Art. 26-35 of the COA are also applicable to the loan agreement of students and doctoral students, as the scope of application of the same is not limited by the special hypotheses of invalidity under the COA. However,

only the hypotheses of invalidity provided for in the COA are discussed, insofar as the cases regulated in the COA, although indisputably applicable to this type of loans, do not reveal specifics related only to student lending, but concern bond relations in general, which is why they fall outside the scope of the study. In this part of the dissertation work a critique of the existing case law is made, which denies the imperative character of the provision of art. 24, para. 3 of SDSA / fixing with accuracy the term of the credits, provided by the order of this law as 10-year /.

The legislator has been criticized for his excessive efforts to emphasize the "protective" nature of the SDSA, as in the legal norm of Art. 17, para. 6 of SDSA in an unambiguous way indicates the violation of para. 4 of the cited provision as a circumstance, which in all cases leads to nullity of the credit agreement, excluding the possibility for application of art. 26, para. 4 of the COA in this particular case. *De lege ferenda* in this part the norm of art. 17, para. 6 of the SDSA should be repealed.

Next, the possibility of conversion in this type of credit relationship is considered, and the author concludes that it would be difficult to find a field of application in the field of student lending. Upon the conversion of the loan agreement for students and doctoral students into another credit relationship, it will remain unsecured and the state would not be responsible for the fulfillment of the borrower's obligations, where it cannot be assumed that the bank would be bound by such an agreement. this sense would like the consequences of the converted transaction to occur.

In §V / Procedural legal aspects of disputes arising from the bank loan agreement for students and doctoral students / a brief analysis of several procedural legal aspects is made, which should be addressed in the application of the CPA. A serious problem has been identified, created in the practice of application of the SDSA, arising from the unclear nature of the legislation. It is again a problem caused by the pursuit of comprehensiveness by the legislator, which has led to the imprecise and even harmful text of Art. 17, para. 5 of the SDSA, which explicitly declares that the rules for the unfair clauses under Art. 143-148 of the Consumer Protection Act. Such a provision is clearly superfluous in view of the figure of the borrower under the contract. It is argued that after the legislator has explicitly stated that certain provisions of the CPA are applicable to loans under the CPA, this raises the question of whether the other provisions of the CPA apply. The existing practical dimensions of the problem are also indicated, as in Decision № 1602 of 06.03.2019 on the case file № 9504/2018 of the Supreme Court. II-a panel of the Sofia City Court and Decision № 795 of 22.01.2016 on the case file № 5980/2015 of the Sofia City Court, the status of "consumer" of students and doctoral

students was denied. It is proposed that the provision be repealed.

Some procedural aspects of the pre-term demandability are considered, such as the consequences of its improper announcement of the claim, respectively the injunction proceedings.

In this part of the dissertation the provision of art. 14, para. 2 of the SDSA, which provides as a condition for incurring the liability of the state to the creditor the submission of evidence that the latter has claimed the amount due first by the borrower. The due diligence that should be taken by the bank in order to be able to generate its right to claim payment from the state, concluding that this right arises only after the creditor has exhausted the legal means to collect the claim. its from its debtor. if these efforts remain fruitless, it could be assumed that the care of a good trader has been taken and yet the borrower's obligation remains outstanding. A critical review of case law has also been made, which assumes that the state, in its sole discretion, accepts at what point the bank has fulfilled this obligation.

§5. Conclusion

The conclusion outlines the results of the study and the general conclusions. It is stated that in the course of the conducted research a number of unsuccessful formulations were found in the SDSA, as well as legal norms, which contradict the principles adopted by the law. This in turn leads to the conclusion that the legal framework of the institute introduces lending to students and doctoral students in the Republic of Bulgaria as a not very attractive way of financing higher education, as the legislation largely does not take into account the social aspect of this type. lending. For comparison, the statistics on student lending are given, which show a poor assessment by students and PhD students in terms of the opportunity provided by the state to lend to their education, in the form in which it is provided by the SDSA. Attention is drawn to the fact that the problem is obvious and at the same time very serious.

The need for legislative intervention to update the legal framework, taking into account the established standards in the field of student lending in other countries, has been repeatedly emphasized in the paper. The following problems are presented as the most general and significant:

- The introduction of the requirements in view of the personality and the form of education to the students as a condition for the emergence of the right to credit under the SDSA;

- The introduction of the fact of birth of a child during the period of study as the only legal fact leading to the right of the student or doctoral student to receive a maintenance loan under the Law on Child Support;

- The introduction of an upper limit of the interest rate of 7 percentage points per year, which is uncharacteristically high for loans of this nature;

- The introduction of an embarrassingly short grace period, which is valid only for the duration of the study, in which the loan is due immediately after the expiration of this period, without taking into account the time it would take the graduate or doctoral student to achieve his realization on the labor market;

§6. Bibliographic reference

Within 6 pages the literature used in conducting the research is indicated, indicating the various sources used / including Bulgarian and foreign, as well as those from electronic publications /.

III. SUMMARY OF THE CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK

In summary we can indicate the following contributions to the dissertation from a practical and theoretical point of view:

1. The theoretical definition of the bank loan agreement for students and doctoral students is given, namely:

Agreement under which the credit institution (bank) undertakes to grant the student or doctoral student a sum of money for a specific purpose and under agreed terms and conditions, and the student or doctoral student undertakes to use the amount as agreed and return it after the expiration of the term , together with the agreed interest rate.

2. A critical analysis of Art. 21, para. 1 of the SDSA, which determines the maximum amount of loans, formed on the basis of fees due for a period equal to the remaining period of training of the borrower according to the curriculum of the specialty and educational qualification or educational and scientific degree, as it determines the maximum amount of the

loan, without, however, providing for the possibility of renegotiating the loan in case of change of the due tuition fees. A number of hypotheses have been considered in which fees could change. A specific *de lege ferenda* proposal has been made to overcome the problem by providing for the right of the student or doctoral student to use an additional amount / the so-called overdraft / on the granted loan in case of change of the tuition fees in the direction of their increase. The specific proposal is for the creation of a new art. 21a of the SDSA with the following wording:

"Art. 21a. (1) In case the tuition fee due by the student or doctoral student to the higher school is increased after concluding the loan agreement, the student or doctoral student has the right to be granted an additional amount, the maximum amount of which may not exceed the amount of the increase. the due tuition fee, without changing the other terms of the loan.

(2) In case the bank refuses to grant the amount under para. 1, the student or the doctoral student may terminate the contract. "

3. A proposal has been made *de lege ferenda* for the creation of a new paragraph in Art. 22 of the SDSA / with regard to the student's maintenance loan /, which should provide for the respective application of the proposed *de lege ferenda* provision of Art. 21a of SDSA.

4. Reasoned criticism has been leveled at the legislator, who has arranged the loan to cover the current needs of the student as a targeted maintenance loan, and with regard to the approach that this loan is available only to students or doctoral students who during their studies they became parents, accompanied by a proposal *de lege ferenda* to drop these requirements.

5. Argued criticism of the legislation, which is introduced as a criterion for access to loans under the CPA, which are indicated as restrictions that do not meet the purpose of the CPA / Art. 2, para. 1 SDSA /:

- Introduction of a certain age, which should not be reached by the borrower / 35 years /;
 - Introduction of the requirement for loan applicants to be trained only in a regular form of training;
 - The lack of an already acquired educational-qualification or educational and scientific degree,
- Accompanied by a proposal to gain access to this type of credit to be regulated not by setting age and other limits, but by using the income received by the person as a criterion.

6. Attention is paid to the imprecise wording of Art. 3, para. 1, item 4 of the SDSA, which stipulates that the persons applying for a loan should not be removed and have not interrupted their education, except in the cases provided for in the SDSA, but there are no such cases.

7. A particularly significant legislative omission has been identified: SDSA has been promulgated in fulfillment of the obligation of the state under Art. 8, item 4 of the Higher Education Act - to create a system for lending to students, doctoral students and postgraduates, yet the postgraduates were omitted by the legislator.

8. The legislative technique used in the provision of Art. 18, para. 2, item 7 of the SDSA, which provides for an obligation for the Minister of Education and Science to provide monthly information to the Minister of Finance on the number, condition and movement of loans. The reason for this is that the cited legal norm introduces terms that are unknown to the legislation in the field of bank lending - "status" and "movement" of the loan.

9. Inconsistency has been revealed in the legislative approach, which has found expression in the provision of Art. 18, para. 3 of the SDSA, as it does not provide for the form in which to fulfill the obligation of the bank to notify the borrower of all conditions of the loan, and at the same time the provision of Art. 58 of the CIA stipulates the absolute obligation of the bank to provide this information in writing to the borrower, even if he is a trader.

10. Art. 21, para. 4 of the SDSA, which stipulates that the borrower must pay his tuition fee for the first semester of the first year of his training and submit to the bank a document certifying this payment. This authorization has been criticized as illogical and inappropriate, as it obliges the borrower to pay at his own expense the obligation for which he wishes to receive credit, and only then could he obtain this "credit". It has been proposed that this requirement be dropped through the legislative initiative.

11. The legislative omission arising from the fact that there is no legislation to regulate the fate of loans that banks have concluded for the year in the hypothesis that they exceed the amount of guarantees issued by the state under the SDSA. A solution is proposed / not necessarily of a legislative nature / - the creation of an ongoing mechanism for monitoring the total amount of loans granted during the current year and immediate notification of the banks providing loans under the SDSA, for the fact that for the current year the limit of state guarantees has been reached.

12. Identification of a nascent problem of "inertial" formation of case law in the wrong sense, which denies the imperative nature of the provision of Art. 24, para. 3 of SDSA / fixing with accuracy the term of the credits, provided by the order of this law as 10-year /.

13. A proposal has been made *de lege ferenda* to repeal Art. 17, para. 6 of SDSA, in the part in which it provides for nullity of the loan agreement in case of violations of para. 4 of the cited provision, as this wording unreasonably excludes the possibility for application of art. 26, para. 4 of the SDSA in this particular case.

14. A specific problem has been identified, caused by the striving for comprehensiveness by the legislator, which has led to the imprecise text of Art. 17, para. 5 of the SDSA, which explicitly declares that the rules for the unfair clauses under Art. 143-148 of the Consumer Protection Act. The existing practical dimensions of the problem are also indicated, as entered into force judicial acts in which the quality of "consumer" of students and doctoral students is denied. It is proposed that the provision be repealed.

15. An in-depth analysis of the provision of Art. 14 of the SDSA, outlining the specific actions that should be taken by the lender in order to arise his right to claim payment of the loan by the state, a critical analysis of existing case law, which assumes that this assessment is performed by the competent state authority and its correctness is not subject to subsequent challenge by the borrower.

16. The dissertation is the first monographic study devoted to the topic of lending under the Law on Lending to Students and Doctoral Students.

IV. PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

1. Publication in the collection of reports from the scientific conference "Property relations in law - development and prospects" - November 27, 2020, organized by the Faculty of Law of PU "Paisii Hilendarski" Plovdiv under Project No. FP19 - Law Firm - 003 , funded by the Research Fund on "THE DISTINCTION BETWEEN ANATOTISM AND THE CAPITALIZATION OF INTEREST", approved for publication in a collection of reports from the Scientific Conference "Property Relations in Law - Development and Perspectives". in print/

2. Publication in the journal "International Politics" on "LEGAL ASPECTS OF GOOD GOVERNANCE IN THE FIELD OF CREDITING STUDENTS AND DOCTORAL STUDENTS IN THE REPUBLIC OF BULGARIA" / in press /

3. Publication on the topic "The bank loan agreement, as collateral for the bank guarantee

agreement.", Published in Current issues of private law: Scientific conference in memory of Prof. Dr. Trayan Lyalev. Blagoevgrad, UI "Neofit Rilski", 2015,

4. Publication on "Does the Commercial Law allow the issuance of unconditional bank guarantees?", Published in the collection "Current issues of private law and arbitration", ISBN: 978-619-198-074-1, 2017;

5. Publication in the magazine "International Politics", issue. 2/2019 on the topic "Legislation of student lending in the Republic of Bulgaria, through the prism of the right to education, proclaimed by the Charter of Fundamental Rights of the European Union";

DOI: [http://ip.swu.bg/mod/data/view.php? D = 1 & perpage = 10 & search = 2019 & sort = 1 & order = DESC & advanced = 0 & filter = 1 & advanced = 1 & f_1 = 2019 & f_2 = 2 & f_3 = & f_4 = & f_5 = & f_6 =](http://ip.swu.bg/mod/data/view.php?D=1&perpage=10&search=2019&sort=1&order=DESC&advanced=0&filter=1&advanced=1&f_1=2019&f_2=2&f_3=&f_4=&f_5=&f_6=)

6. Publication in the collection of reports from the 26th International Conference KBO-2020 (The 26th International Conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION 2020), Romania, Sibiu, article on the topic: "Application of the Moratorium over the Payment of Loans in Connection with the COVID-19 Pandemic and its impact on the National Security in the Republic of Bulgaria ", Published Online: 20 Jul 2020, Page range: 199 - 204; DOI: <https://www.sciendo.com/article/10.2478/kbo-2020-0076>